

Shahid NADEEM, dramski pisac, Pakistan

Kazalište kao svetište

Na kraju izvedbe predstave Kazališta Ajoka o sufističkom pjesniku Bullehu Shahu, jedan je starac, u pratnji mladog dječaka, prišao glumcu koji je glumio glavnu ulogu velikog sufija i rekao: „Moj je unuk bolestan, možete li mu, molim vas, dodijeliti svoj blagoslov.“ Glumac je bio zatečen te je odgovorio: „Ja nisam Bulle Shah, ja sam tek glumac koji igra tu ulogu.“ Starac mu je rekao: „Sinko, ti nisi glumac, ti se reinkarnacija Bulleha Shaha, njegov avatar.“ Odjednom nam je sinuo nov koncept kazališta, u kojem glumac ili glumica postaju reinkarnacijom lika kojeg glume.

Istraživanje priča poput one o Bullehu Shahu – a postoje mnoge takve priče u svim kulturama – može postati most između nas, kazališnih djelatnika i publike. Dok glumimo na pozornici, katkad nas mogu ponijeti naša filozofija kazališta i naša uloga vjesnika društvenih promjena, pa pritom zaboravljamo publiku. U našem angažiranom pristupu izazovima današnjice, sami sebe lišavamo mogućnosti duboko dirljivog duhovnog iskustva koje kazalište može pružiti. U današnjem svijetu gdje su predrasude, mržnja i nasilje u porastu, a naš planet tone sve dublje i dublje u klimatsku katastrofu, nužno je da obnovimo našu duhovnu snagu. Moramo se boriti protiv apatije, letargije, pesimizma, pohlepe i nemara prema svijetu u kojem živimo, prema planetu na kojem živimo. Kazalište ima ulogu, i to plemenitu ulogu, u osnaživanju i pokretanju ljudske vrste da se uzdigne sa svojega puta u bezdan. Ono može uzdići pozornicu, prostor izvedbe, i pretvoriti ga u nešto sveto.

U južnoj Aziji umjetnici sa štovanjem stopalima dodiruju pod pozornice prije negoli na nju zakorače. To je drevna tradicija iz doba dok su duhovnost i kultura bile isprepletene. Vrijeme je da ponovno uspostavimo taj simbiotski odnos između umjetnika i gledatelja, prošlosti i budućnosti. Kazališni rad može biti sveti čin, a glumci zaista mogu postati avatari uloga koje igraju. Kazalište ima potencijal da postane svetište, a svetište prostor izvedbe.

Siniša POPOVIĆ, nacionalni prvak Drame HNK u Zagrebu

Moramo vjerovati u kazalište

Zamoljen od strane Hrvatskog društva dramskih umjetnika da vam uputim poruku u prigodi obilježavanja Svjetskog dana kazališta, pitam se pred svima vama – što može kazalište danas? Što ono može u vremenu razarajućeg materijalizma koji želi sve sebi podčiniti, kojem je cilj obogaljiti svaku naznaku duhovnosti, koji ne preza ni od toga da dovede u pitanje i sam opstanak civilizacije.

Što može kazalište danas ponuditi onima koji ga rijetko ili nikad ne posjećuju zaokupljeni ružnoćom vlastite borbe za opstanak ili pak onima zaokupljenima još ružnijom borbom za zgrtanjem ispraznog obilja? Isto ono što nam je tisućama godina svima podjednako nudilo. Može nam neposrednije od ijedne druge umjetnosti, baš sad, ovog trena i tu pred nama postaviti pitanje – kakav je to život koji danas živimo.

Moramo vjerovati u kazalište. Svi mi koji ga stvaramo. Moramo ustrajati u toj vjeri. To nam je poslanje. Gubeći sve više bitke za ljudsko dostojanstvo na pozornici stvarnog života postajemo sve odgovorniji za onaj koji stvaramo na ovoj imaginarnoj, duhovnoj.

Kad nam je već dano (ili smo pak sami sebi to uzeli za pravo) da suočavamo ljude sa njima samima prikazujući im kako žive, kako ne žive i kako bi mogli živjeti, činimo to smjelo, originalno i nadasve odgovorno. Učinimo sve što možemo da ne dopustimo ovom čudovišno surovom svijetu da silnom halabukom, izostankom tolerancije, pomanjkanjem svakog boljeg ukusa i općim nesuglasjem prodre u posvećeni prostor kazališta. Ne dopustimo nikad da kazalište prestane biti mjesto susreta i spoznaje.

Samo najboljima među nama poći će za rukom da ustraju u tom poslanju, pa i njima tek ponekad. Iza njih ostat će tek pokoja suhoparna bilješka o njihovom radu i poneka izbljedjela fotografija. Ali u vremenu koje nam je dano da u njemu trajemo na kazališnoj pozornici, u susretu s publikom koja zna i osjeća da se ono što se pred njom zbiva ne može ni doživjeti ni prenijeti izvan tog prostora i vremena, u tim kratkim nadahnutim trenucima spoznajemo zajedno s našom publikom što kazalište može!

Neka nam je svima sretan i ispunjen nastojanjem da budemo promjena koju želimo vidjeti u svijetu, ne samo današnji, nego svaki dan u kazalištu.